

- h. 33, *palato*: alături de *palato*, care cunoaște o răspândire generală, sintagma *ciel (ziel) della buka*, echivalentul celei din română *cerul gurii*, este notată peste tot în Italia, iar în Piemont și în Calabria este înregistrată expresia *sel dla gula*. În româna veche, lat. *palatium* (cu sensul lui *palatum*) este atestat sub formele *pănat*, *păraș* în *Psaltirea Scheiană* și în An. Car. (cf. DLR). Româna actuală cunoaște doar derivatul substantival *împărătuș*.

- h. 55, *cuore*: în pct. 746, 766 din Sardinia, pentru „inimă” a fost înregistrat termenul *anima* corespunzând rom. *inimă* (<lat. *anima* „suflet” (REW, nr. 475).

- h. 61, *budella*: formele *mazze*, *mazza* (<lat. *matia*, cf. REW, nr. 5412), corespunzând rom. *maș*, sunt frecvent reprezentate în regiunea Latium (pct. 644, 664, 665, 681, 691) și în Sardinia (pct. 747).

- h. 75, *magro-grasso*: pe lângă forma *magro* (<lat. *macer*), general cunoscută în numeroase zone, apar consemnate formele *sek*, *seko*, *siko*, cu același sens, forme care au corespondenți și în română unde adjectivele *macru* (*macră*) „(carne) slabă, fără grăsime” și respectiv *sec* „(om) slab, uscățiv, palid, veștejit” (<lat. *siccus*) sunt cunoscute în graiurile din Transilvania (cf. DLR).

- h. 80, *cieco*: alături de *cieco*, cu răspândire generală în jumătatea de sud a Italiei, formele *orb*, *orbo*, *orbu*, *orp* sunt larg cunoscute în nordul Italiei și în Sicilia. Lat. *orbis* are descendenți, cu același sens, numai în italiană și în română (REW, nr. 6086).

- h. 85, *gobbo*: formele *gob*, *gobo*, *gobbo*, *gop* (<lat. **gubbus*, cf. REW 3755) sunt răspândite peste toată jumătatea de nord a Italiei. Termenii italieni au un corespondent în rom. *gieb* „cocoșăș” (<lat. **glibus*, formă metatezată a lui **gib(b)ulus* (< *gibbus*) - cf. DEX).

- h. 86, *monco di una mano*: alături de *monko*, frecvent înregistrat în nordul Italiei, formele *čunke*, *čunku*, *čungo*, *čonđe* apar notate frecvent în sudul Italiei și în Sicilia. Rom. *mânc* (<lat. *mancus*) este cunoscut în graiurile din Banat afit ca adjectiv „ciung, schilod”, cât și ca substantiv „scobitură în talpa piciorului la om” (cf. DLR). Rom. *ciung* „mutilat”, termen existent și în aromână și în meglenoromână (cf. și alb. *tsunk* „buștean, butuc”) este apropiat în DA de it. *cionco* „mutilat” (cf. și DEX), cu toate că îl consideră ca având o origine neclară.

„Promenada lingvistică” de-a lungul întregului spațiu al României - cum îi plăcea deseori romanistului G. Rohlfs să se exprime - ar putea continua. Ne oprim însă aici cu exemplele de acest fel. Astfel de paralelisme se regăsesc în marea majoritate a hărților cuprinse în acest volum.

În concluzie, așteptăm cu același viu interes publicarea următoarelor volume. Totodată, ne exprimăm bucuria și satisfacția în legătură cu apariția acestei importante opere științifice, care contribuie substanțial la o mai bună și mai profundă cunoaștere a graiurilor și a dialectelor romanice actuale. Este de așteptat ca, în viitorul apropiat, o dată cu publicarea *Atlasului Lingvistic Romanic* (ALIR) cercetările comparative, consacrate varietății dialectale panromanice, să cunoască o dezvoltare tot mai accentuată, astfel încât cercetarea istoriei vocabularului latin moștenit, la nivel dialectal, să poată fi tot mai profund abordată pe întreaga arie lingvistică a lumii romanice, de la Atlantic și până la Pontul Euxin.

Teofil Teaha

Institutul de Fonetică și Dialectologie

„Al. Rosetti”

București, Calea 13 Septembrie nr. 13

Eugenio Coseriu, *Introducere în lingvistică*, Cluj, Editura Echinoc, 1995, 143 p.

Acest aparent nepretențios manual de lingvistică, tradus pentru prima oară din spaniolă în limba maternă a profesorului Coseriu în 1995, impresionează prin două calități fundamentale greu de întâlnit, credem, în oricare alt text de inițiere de acest tip: ordinea și

flexibilitatea. Ele țin, pe de o parte, de trasarea extrem de sintetică – într-un mod autoritar-responsabil izvorât din cunoașterea profundă a fenomenelor – a problemelor esențiale privind realitatea limbajului și pe de alta, de mișcarea în interiorul unei permanente interogări asupra stării, evoluției, vieții limbajului în toată complexitatea lui.

Cu alte cuvinte, structura *Introducerii* ... sugerează parcursul gândirii „naive” în încercarea de a afla răspunsurile la întrebările firești, primare, despre ceea ce este limbajul în raporturile lui cu cei care îl folosesc și cu lumea. Dar întrebările sunt neliniștitoare, nemulțumite și tranșante, lovesc pe neașteptate. Răspunsurile trebuie să fie astfel largi și în același timp decise, trebuie să reziste presiunilor argumentând cu date, prevăzând contraexemple și integrându-le teoriei, afirmând adevărul ultim, imbatabil. În această necontenită dinamică a ideilor se distinge logica desăvârșită, sistemul conceptual clarificator, limpezimea privirii de ansamblu.

Cercetând mai îndeaproape *Introducerea* ..., observăm că primele patru capitole se concentrează asupra stabilirii obiectului lingvisticii, delimitării limbajului articulat ca semn și simbol în cadrul larg al sistemului de limbaie, și definirii actului lingvistic și a limbii istorice cuprinse în limbaj, în timp ce prin capitolul cinci se face treptat trecerea la prezentarea disciplinelor lingvistice și a abordărilor lor, fie ele extreme ori apropiate, din cea de-a doua jumătate a cărții. În acest sens, capitolul nouă, ultimul, este dedicat foneticii, părând să deschidă seria descrierilor didactice mai amănunțite. Volumul se sfârșește însă aici, cerându-și în mod clar continuarea ce, se pare, nu va întârzia, prin traducerea și publicarea unei deja celebre cărți: *Lecciones de lingüística general*.

În *Cuvânt înainte*, Mircea Boreică subliniază aspectul esențial pentru destinul posibil al acestei cărți: valorificarea sa ca *text de inițiere* – după părerea noastră, sintagmă preferabilă termenului *manual*, care sugerează latura strict tehnică, umbrind întregul context umanist din care s-a născut – în folosul studenților anului I cu profil filologie, în timp ce *Lecțiile*... ar putea nuanța și aprofunda perspectiva în anii superiori. Ar fi, într-adevăr, extrem de profitabil dacă această *Introducere* ... ar intra pe lista lecturilor obligatorii, nu atât pentru a crea noi îndatoriri pe lângă cele deja existente, cât pentru a așeza, în realitate, fundamentul, pentru a „limpezi” căile de urmat ulterior – oferind posibilitatea de a cunoaște de la început problemele limbajului în tot ce are el viu și profund uman – și în același timp pentru a provoca metoda profesorilor, posibilitățile lor conceptuale, în ultimă instanță libertatea și creativitatea lor.

Nu este, sperăm, un scop indezirabil sau prea greu de atins, dar chiar dacă textul va rămâne în afara uzului didactic, lectura pentru informare sau pentru simpla delectare va reuși cu siguranță cel puțin să stimuleze gândirea „naivă”, dacă nu, să o încante pur și simplu.

Simina Călin Bălăgoiu

Institutul de Fonetica și Dialectologie
„Al. Rosetti”

București, Calea 13 Septembrie nr. 13

Lingvistica integrală. Interviu cu Eugeniu Coșeriu realizat de Nicolae Saramandu,
București, Editura Fundației Culturale Române, 1996, 184 p.

Parcursul cărții-interviu pe care Nicolae Saramandu a realizat-o cu Eugeniu Coșeriu provoacă o neobișnuită bucurie a spiritului aflat în fața profunzimilor limpede expuse. Este poate și meritul formulei alese – o liberă aparent neacademică „naștere” de întrebări vii